

_____ אי:ne

_____ הכיתה se:אי

הנהג המציל / יוסי מרגלית

קראו את הסיפור: "הנהג המציל".

א.

החייל המצרי שכב בצל הדרך של שיח, ומסביבו רק גבעות חול. הוא לא היה יכול לקום, כי שתי רגליו היו פצועות קשה. בקושי גרר את עצמו אל השיח, ומזמן-למן זז מעט בעקבות הצל. הוא לא זכר בדיוק כמה ימים עברו מעת שנפצע, שכן בתחילה הייתה הפגרתו מעורפלת. מעט המים שהיו במימיתו אָזלו זה מכבר, ומזון לא היה ברשותו. כאשר הרעב והצמא הציקו לו מאוד, קטף ולעס מעליו הקמים של השיח. כוחותיו הלכו ואָזלו ונפש חיה אין מסביב. הוא חשב על הוריו ועל אחיו הקטנים ממנו, על אשתו הצעירה ועל הבת התינוקת. הוא כבר איבד תקווה שישוב לראותם, והבת תגדל יתומה... בכל זאת התאמץ להישאר בחיים. הוא זכר שכאשר רצו הוא וחבריו בחולות במהלך הקרב, התפוצץ משהו לידו, והכול נעלמו, ושקט נורא השתרר מסביב. הזמן זָחל, זָחל - ופתאום הגיע לאוזני החייל הפצוע טרטור של ג'יפ. הוא התרומם מעט על מרפקיו ואימץ את ראיתו. אכן, נראָה ג'יפ מתקרב. במאמץ רב פשט החייל את גופייתו ונפגף בה. בתוך כך הרהר: ואם אלה ישראלים? אולי הוא מזמין את מותו הקרוב? אך לעומת זה, סופו שיגונע ממילא מאפיסת כוחות.

הרגישו בו! הג'יפ פנה ישר בכיוון אליו. אכן, ג'יפ ישראלי. שני חיילים קפצו ממנו, וניגשו אל הפצוע.

"חייל מצרי פצוע! תראה מה מצבו!" אמר אחד.

"מצבו נראָה אָנוש", אמר האחר, "בוא ניקח אותו".

הם פרשו שמיכה צבאית על המושבים האחוריים של הג'יפ, הרימו בזהירות את החייל המצרי, ובנסיעה איטית, תוך הימנעות מטלטולים ככל האפשר, הסיעו את החייל המצרי הנאנח אל בית החולים הצבאי.

ב.

קבוצה של ישראלים הייתה בטיול באוטובוס כמצרים. המלחמות עם מצרים היו לנחלת העבר, והמצרים מקבלים כרצון וככרכה את התיירים מישראל. בכל זאת, היו קצת חששות בלבנות המטיילים. הם ידעו כי לא הכול מקבלים כרצון את השלום עם ישראל.

לפתע, בעוד האוטובוס עושה את דרכו במדבר בין ערי מצרים, פגע בו כרד יריות. שני אנשים חמושים עצרו אותו וירו לתוכו בלי הפסק. הם גם זרקו רימוני הקלם לתוכו, ואחד הנוסעים, פיני, תפס את הרימון וניסה לזרוקו בחזרה החוצה, אבל הרימון התפוצץ בידו וקטע את האצבעות. פיני אסף את אצבעותיו הקטועות בתקווה שאם ישאר בחיים, יצליחו הרופאים לחבר בחזרה לפחות אחת מהן. בינתיים התקרבו מכוניות שעברו בדרך - והיורים הסתלקו. פיני הביט סביב: חלק מנוסעי האוטובוס התגוללו הרוגים. רק הוא ועוד ארבעה אנשים, כולם פצועים, נותרו בחיים.

מי שיכול היה לעמוד על רגליו, יצא מהאוטובוס ועמד בצד הדרך, מנופף בידו למכוניות המעטות העוברות, בתקווה שמישהו יעצור ויאסוף את הפצועים. מכונית אחר מכונית חלפו, ולא עצרו. מפין הפצועים היו כאלה שזעקו במכאוביהם, ואין מושיע. בעוד פיני מנופף נואשות בידו, הרהר: ומה אם מישהו יעצור, ובמקום להציל - יחסל את הפצועים חסרי האונים?

והנה נעצרה מכונית. איש גבוה ולבוש היטב יצא ממנה במהירות. כהרף עין תפס את הנעשה ובלי לאבד רגע דחס את כל הפצועים לתוך מכוניתו ופתח בנהיגה מטורפת, עשרות קילומטרים בין מקום הפיגוע לקהיר. האיש חלף במהירות על פני מכוניות שנסעו לפניו, עבר למסלול הנגדי ובלבד שיגיע מהר ככל האפשר לבית החולים. המכונית המהודרת הוכתמה כולה בדם שניגר מהפצועים, ואחת הפצועות זעקה מכאב עם כל תנודה וקפיצה של המכונית. אך לנהג הייתה שאיפה אחת: להגיע, להספיק ולהציל.

ג.

מבית החולים שבקהיר נלקחו הפצועים לארץ. בבית החולים בארץ הצליחו לחבר אחת מאצבעותיו הקטועות של פיני, והוא החלים וחזר לעבודתו. הוא

זכר לטובה את הנהג האמיץ, שפלי ספק, הודות לו, נשארו הוא והפצועים
האחרים בחיים. אפילו תודה לא אמרו לו!
בתשוקתו לפגוש את הנהג המציל פנה פיני אל יריד שהוא עיתונאי, וביקש
ממנו לנסות לברר מיהו הנהג הזה ואף להסדיר פגישה עמו.
הידיד ידע במי המדובר, שכן הנעשה פורסם בעיתונים. בעזרתו נסע פיני שוב
למצרים, הפעם כדי להיפגש עם הנהג המציל, שהתברר כי הוא רופא ידוע
במצרים, דוקטור סילטאן שמו.
כשנפגשו, הודה פיני מקרב לב לאיש שהציל אותו, והוסיף: הודות לך נשארנו
אנו, הפצועים, בחיים.
"לא יכולתי לנהוג אחרת", אמר הרופא. תדע לך, שישראלים הצילו את חי
לאחר שנפצעת ונעזבתי לנפשי במלחמת ששת הימים. אבל גם אלמלא כן,
בשום פנים לא הייתי מסוגל לחלוף לירכם ולא לנסות להציל..."
(כעקבות כתבה בעיתון)

א. בסיפור שלושה פרקים. הציעו שם לכל פרק. נמקו מדוע בחרתם בכל אחד מהשמות.

שם הפרק הראשון: _____

הנימוק: _____

שם הפרק השני: _____

הנימוק: _____

שם הפרק השלישי: _____

הנימוק: _____

ב. בסיפור מסופר על כמה דמויות. רשמו את שמותיהן וציינו את מצבן ותפקידן.

ג. ציינו מתי העלילה של כל פרק מתרחשת.

ד. ממה חשש החייל המצרי בתחילה, ומה קרה אחר-כך?

ה. ממה חשש פיני בתחילה, ומה קרה אחר-כך?

01

02

03

04

05

ו. החייל המצרי ופיני נקלעו למצבים קשים. במה המצבים דומים ובמה הם שונים זה מזה?

06

ז. השלימו את הטבלה שלפניכם.

המצילים הניצולים

_____	_____	בפרק א'
_____	_____	בפרק ב'

07

ח. השלימו את המשפטים בעזרת המילים הבאות: הַצִּיל, צָלַעַל, נִיצוֹל, נִיצָל, צָלַל, מָצִיל (שימו לב! לא כל המילים יתאימו למשפטים).

בפרק ג' הרופא המצרי היה גם _____ וגם _____.

הרופא המצרי _____ את פיני.

הרופא המצרי _____ על-ידי חיילים ישראלים.

08

- ט. בחרו אחת מהמשימות הבאות. הקיפו במעגל את בחירתכם וכתבו.
- פרק ביומן שכתב החייל הפצוע לאחר האירועים בפרק א'.
 - פרק ביומן שכתב הנהג המציל לאחר האירועים בפרק ב'.
 - פרק ביומן שכתב הרופא המצרי לאחר הפגישה.

12-09

י. כמו פיני, גם דוקטור סולטון, רצה להפגש עם מציליו הישראלים. הוא החליט לכתוב מכתב לעיתון כדי לאתר ולמצוא את החיילים הישראלים שהצילו את חייו. כתבו את המכתב לעיתון. (היעזרו בפרק א')

16-13

יא. מדוע, לדעתכם, מצא לנכון המחבר לציין שהסיפור נכתב בעקבות כתבה בעיתון?

17

יב. מה אתם לומדים מהמקרים של שני האנשים בסיפור?

18

01/04

הנהג המציל

שיקולים בבחירת הטקסט:

סיפור מן המציאות הישראלית, המציג את המורכבות ביחסים בין ישראלים לבין מצרים במלחמה ובשלום. לסיפור יש גרעין של אמת כי הוא מבוסס על עובדות שהוצגו בכתבה עיתונאית. המבנה של הסיפור מציג תקבולות בין הדמויות והאירועים. יש מקום לדון בעקבות הטקסט בהיבטים האנושיים המשתמעים ממנו ולטפל בסגירת מעגל תרתי משמע גם סיפורי וגם אנושי.

01 א. בסיפור שלושה פרקים. הציעו שם לכל פרק. נמקו מדוע בחרתם בכל אחד מן השמות.

רמת חשיבה:

גבוהה. הפריט דורש הסקת מסקנות והכללה.

פירוט הציונים:

3-0

דרגת קושי:

פריט משוכתב שלא עבר ניסוי.

0 - אין שם לעניין, אין תשובה.

1 - שם של פרק אחד לעניין ונימוק.

2 - שמות של שני פרקים לעניין ושני נימוקים.

3 - שלושה-ארבעה שמות של פרקים ונימוקים.

הערה:

יש מקום לדון בשמות הפרקים ולהבחין בין שמות מכלילים לבין שמות קונקרטיים ולהפנות תשומת לב לשמות מקוריים.

02 ב. בסיפור מסופר על כמה דמויות. רשמו את שמותיהן וציינו את מצבן ותפקידן.

רמת חשיבה:

בסיסית. הפריט דורש איתור פרטים בטקסט.

דרגת קושי:

פריט קל.

פירוט הציונים:

3-0

0 - לא נרשם דבר.

1 - נרשם שם של דמות אחת, מצבה ותפקידה.

2 - נרשמו שמות של שתי דמויות, מצבן ותפקידן.

3 - נרשמו שמות של שלוש דמויות, מצבן ותפקידן.

01/04

03 ג. ציינו מתי העלילה של כל פרק מתרחשת?

- רמת חשיבה:** בסיסית. הפריט דורש הסקת מסקנות ואיתור פרטים בטקסט.
דרגת קושי: פריט קשה.
פירוט ציונים: 0 או 3
- 0 - ניתנה תשובה שאינה לעניין, אין תשובה.
1 - ניתנה תשובה המכילה התיחסות לעלילה של הפרק אחר.
2 - ניתנה תשובה המכילה התיחסות לעלילה של שני פרקים.
3 - ניתנה תשובה המכילה התיחסות לשאלה מתי עלילה של כל פרק התרחשה.

04 ד. ממה חשש החייל המצרי בתחילה, ומה קרה אחר-כך?

- רמת חשיבה:** גבוהה. הפריט דורש הסקת מסקנות מן הפרטים.
דרגת קושי: פריט בינוני.
פירוט הציונים: 0-3
- 0 - ניתנה תשובה שאינה לעניין, אין תשובה.
1 - ניתנה תשובה דחוקה.
2 - ניתנה תשובה עניינית רק על חלק אחד מן השאלה.
3 - ניתנה תשובה עניינית על שני חלקי השאלה.

05 ה. ממה חשש פיני בתחילה ומה קרה אחר-כך?

- רמת חשיבה:** גבוהה. הפריט דורש הסקת מסקנות מן הפרטים.
דרגת קושי: פריט בינוני.
פירוט הציונים: 0-3
- 0 - ניתנה תשובה שאינה לעניין, אין תשובה.
1 - ניתנה תשובה דחוקה.
2 - ניתנה תשובה עניינית רק על חלק אחד מן השאלה.
3 - ניתנה תשובה עניינית על שני חלקי השאלה.

06 ו. החייל המצרי ופיני נקלעו למצבים קשים. במה המצבים דומים ובמה הם שונים זה מזה?

01/04

גבוהה. הפריט דורש הסקת מסקנות והשוואה.
פריט בינוני.

3-0

רמת חשיבה:
דרגת קושי:
פירוט הציונים:

- 0 - ניתנה תשובה שאינה לעניין, אין תשובה.
1 - ניתנה תשובה על חלק אחד (רק דומה או רק שונה).
3 - ניתנה תשובה על שני חלקי השאלה.

07 ז. השלימו את הטבלה שלפניכם.

בסיסית. הפריט דורש איתור פרטים בטקסט.
פריט קל.

3-0

רמת חשיבה:
דרגת קושי:
פירוט הציונים:

- 0 - ניתנה תשובה שאינה לעניין, אין תשובה.
1 - ניתנה תשובה שבה רק חלק אחד נכון לאורך הטבלה או לרוחבה.
3 - ניתנו תשובות נכונות על שני נכונים לאורך הטבלה ולרוחבה.

08 ח. השלימו את המשפטים בעזרת המילים הבאות: הציל, צלצל, ניצול, ניצל, צלל, מציל
(שימו לב! לא כל המילים יתאימו למשפטים).

בסיסית. הפריט דורש הבנה מתוך הקשר.
פריט חדש שלא עבר ניסוי.

3-0

רמת חשיבה:
דרגת קושי:
פירוט הציונים:

- 0 - כל המשפטים הושלמו באופן שגוי.
1 - נכתבו עד שני פריטים נכונים.
2 - נכתבו שלושה פריטים נכונים.
3 - כל הפריטים נכונים.

12-09 ט. בחרו אחת מהמשימות הבאות. הקיפו במעגל את בחירתכם וכתבו.

**רמת חשיבה
למטלת הבעה:**

גבוהה. הפריט דורש ידע בסוגה של כתיבה יומן וכן אינטגרציה של רוב הפריטים בטקסט.

**דרגות קושי:
פירוט הציונים:**

סוגה: לא צויינן, מבנה, לשון וסגנון, תוכן-בהירות רעיון: קשים. בהתאם לקריטריונים של מטלת כתיבה.

אמות מידה לצייון מטלת הבעה

ציון	סוגה	מבנה	לשון וסגנון	תוכן - בהירות רעיון
טווח ציונים	0 או 3	3-0	3-0	3-0
פירוט הציונים	0 - לא כתב יומן	0 - חוסר סדר; אין משפטי פתיחה; אין אירוע מרכזי; אין משפטי סיום.	0 - אין אחידות לשונית וסגנונית; אין הבדלים בין לשון דיבור לבין לשון כתב; קפיצות מלשון עבר ללשון הווה; מעבר מדיבור ישיר לדיבור עקיף.	0 - אין בהירות בכוונת הכותב; אין סדר וארגון במשפטים וברעיונות; משפטים לא הגיוניים, הכתוב אינו מעניין.
	3 - כתב יומן	1 - מבנה רחוק 3 - מבנה מצויין הכולל את כל המרכיבים שלעיל.	1 - סגנון סביר 3 - סגנון מעולה הכולל את כל המרכיבים שלעיל.	1 - תוכן סביר 3 - הכתוב הוא מעניין, מקורי וכולל את כל המרכיבים שלעיל.

הערה: לתבנית הכתיבה של יומן יש איפיונים מיוחדים שכדאי לחזקם בקרב תלמידים, כאשר המוען - הכותב הוא גם הנמען.

16-13 י. כמו פני, גם ד"ר סולטן, רצה להפגש עם מציליו הישראלים. הוא החליט לכתוב מכתב לעיתון כדי לאתר ולמצוא את החיילים הישראלים שהצילו את חייו. כתבו את המכתב לעיתון. (העזרו בפרק א).

01/04

רמת חשיבה למטלת הבעה:

גבוהה. הפריט דורש ידע בסוגה של כתיבת מכתב, השוואה ואינטגרציה של המידע שרכש.

פירוט הציונים:

בהתאם לקריטריונים של מטלת כתיבה כמו במטלה הקודמת. (הציונים על הסוגה יינתנו על כתיבה מכתב).

17 יא. מדוע, לדעתכם, מצא לנוכח המחבר לציין שהסיפור נכתב בעקבות כתבה בעיתון?

רמת חשיבה: דרגת קושי: פירוט הציונים:

גבוהה. הפריט דורש הסקת מסקנות, ביקורת והערכה על הסוגה. פריט קשה.

3-0

0 - ניתנה תשובה שאינה לעניין, תשובה סתמית.

3 - ניתנה תשובה עניינית.

דוגמות לתשובות:

דוגמה	ציון
לדעתי מצא המחבר שהסיפור שכתב בעקבות הכתבה בעיתון בגלל שעל מלחמות הערבים נכתבו הרבה כתבות וגם זה מתחבר לשלום עם מצרים.	0
כי זה חשוב.	0
בגלל שזה עבודה על "עיתונות".	0
הארה: אולי בעיתון היה כתוב שישראלים הצילו ערבי וערבי הציל יהודי.	
כי בסוף יצאה כתבה בעקבות כתבה.	1
הארה: אולי התכוון לכתיבה/סיפור או שאינו מכחין בין ז'אנרים.	
כי המעשה של הרופא היה טוב מאוד אולי התכוון שהכתבה היתה ראויה להפכה לסיפור.	2
לדעתי הוא כתב את זה כדי שידעו שזה מבוסס על סיפור אמיתי.	3
כדי שנדע שסיפורים כאלה מתרחשים גם במציאות ולא רק בסיפורים וגם כדי שנדע שיש לנו שלום עם המצרים.	3

18 יב. מה אתם לומדים מהמקרים של שני האנשים בסיפור?

רמת חשיבה: דרגת קושי:

גבוהה. נדרשת רמת הכללה. פריט חדש שלא עבר ניסוי.

01/04

3-0

פירוט הציונים:

- 0 - ניתנה תשובה שאינה לעניין, אין תשובה.
- 1 - היתה התייחסות קונקרטיה למעשי ההצלה של הרופא ברמת הסיפור.
- 3 - היתה התייחסות רעיונית מכלילה.

דוגמות לתשובות:

דוגמה

ציון

- גם כמצב איכה/מלחמה בין אנשים אפשר למצוא ביטויים לאנושיות.
- המצבים בחיים יכולים להתחלף, פעם ניצול ופעם מציל.

3